

BERNAT ARTOLA TOMAS

POBLE

(CANÇONER SATIRIC)

CASTELLO

1 9 4 7

CB1002918766
18 f

FRXX/1955

P O B L E

9083

BERNAT ARTOLA TOMÁS

P O B L E
(CANÇONER SATIRIC)

✍

CASTELLO

1 9 4 7

ALBERTA POLICE

POBLE
CANONER SAIBO

CASTILLO
1917

Cançó del xocorròc!

No em balles els nanos, xica,
que no és hora de ballar.
¡Festa que molt se publica
no és bona per a guardar!

Oblida les gràcies ara,
puix no són coses de joc
aquelles que Amor declara:
¡Mira que si encens el foc,
¡xocorròc!...

Tens massa poca experiència
puix el món no és com pareix.
Has de tindre més prudència
si peixcant vols traure peix!

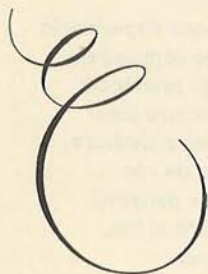
Si em fas festes a deshora,
pensa que no sóc de ròc
i hauràs de pagar penyora.
¡Mira que si encens el foc,
¡xocorròc!...

Jo et diria moltes coses
per a fer-te obrir els ulls
i mostrar-te que les roses
es defensen quan les culls.

Mes no vull tindre maníes
ja que tú no 'n tens tampoc
quan és temps de galaníes:
¡Mira que si encens el foc,
¡xocorròc!...

I si un día, per les festes,
el teu ball de tremolí
fa rodones les arestes
cantelludes del camí.

Pensa, xica, que jo encara
vaig a Misa al primer toc
puix la festa em vé de cara:
¡Mira que si encens el foc,
¡xocorròcl...

Els ignocents

El titot va pel corral
orgullós i criant greix.

¿Qué et pareix?...

¡Com ja té passat Nadal
creu passar Cap d' any i Reis!

¡Mira tú!...

¡Glu, glu, glu, glu, glu, glu!

Fa la roda, vanitós,
com si fos un senyor ric.

¡Pobre xic!...

Ell sent dir que està Ilustrós
¡i qui ho diu, és l' enemic!

¡Mira tú!...

¡Glu, glu, glu, glu, glu, glu!...

Els titots són ignocents
i a la mort van pel seu pas.

¡Quin fracàs!...

¡Oblidàren que té dents
qui d' ells parla i fa més cas!

¡Mira tú!...

¡Glu, glu, glu, glu, glu, glu!

Caragolera

Un caragol era casat
amb una noble caragola.
Sa llar pairal era un parat
fet de cudòls i de rajola.

Un día, estant el caragol
tranquil-lament prenent l' oratge,
ixqué sa dona a prendre el sol
i a fer pastura per l' herbatge.
—¡Ai caragoll! -digué- ¡fill meu!
¿perqué al cap dus eixes dos banyes?
—¡Del meu calvari són la creu!
¡per elles sé quan tu m' enganyes!
I retrucà la caragola,
que era més viva que la fam:
—¡Puix amb la sal de la cassola
tots solèu traure 'n més d' un pam!

.....

La Cigala

A recés de les fulles, endormiscada,
la cigala cantava que se dormia,
i un xiquet, escoltant-la per migdiada,
desullat, per les branques la perseguia.

Era esvarosa la rama,
i el xiquet un "cap d' oró";
va rellicar una cama
¡i va caure un batussó!

I mentre el xic plorava la matadura
del seu trenc i la nosa de la caçera,
la cigala, burlant-se de l' aventura,
li cantava incansable, com una quera:

—"¡Aquell que vullga saber
com s' agarra una cigala,
té que conèixer primer
el cant... i pujar l' escala!"

.

¡Aquella senyora!

Aquella senyora vella
que dona raó de tot
parla sempre de rebot
i a tot plany deixa portella.

Ella sap, fil per agulla
lo que hi ha pel veïnat
perque, com no s' ha casat,
ni te cucs ni pela fulla.

¡No endebades, les ulleres
son pels que tenen mal d' ull!
Ella dona... ¡lo que cull
mirant per les espitlleres!

.....

La Pescatera

La vella pescatera
encara ix al mercat,
i enyora, i desespera,
el goig del temps passat.

Algú potser, diria
si és vici o és virtut
puix tot lo món voldria
reviure el temps viscut.

Mes ella mai no deixa
de plànyer son destí
¡sense escoltar la queixa
del tendre llagostí!..

Cançó de Gener

A la lluna de Gener
el gat va per les teulades
fent cançons enamorades
a les gates del carrer.

¿L' Amor val per un palau?...
¡Miau!...

A la llum o a la foscor,
botant patis i mitgeres,
va dient que les gateres
no són dignes de l' Amor.

¿Fuig de casa i sense clau?...
¡Miau!

Plora el gat tota la nit
l' amorosa serenata
i lluny li respón la gata
que no li plau per marit.

¿Ella diu que no li plau?...
¡Miau!...

Bucòl-lica

Per la carrerasa
de la Madalena,
tornant cap a casa
venint de berena,
a punt y bon hora
guardant les ovelles
trobí una pastora
tan blanca com elles.

Com ara n' hi ha poques
puix huí són les xiques
"mira' m i no em toques"
de massa boniques,
prenent-li la fuga
li he fet comentari:
—"¡No eres gens poruga
que açò és solitari!"
—"Ningú m' amoïna,
(m' ha dit en resposta)
i el gos endevina
quan ronden la costa.

I si algú volguera
un día sobtar-me,
sé, per masovera,
guardar i guardar-me
¡No és fàcil, com diuen,
sotmetre les dones,
i menys les que viuen
a males i a bones!

Mentre açò em deia
jo, plé de curruixes,
pensant que no em veia
li veia les cuixes;
i ella, tota tova
d' ésser desitjada,
s' alçava la roba
més cada vegada.

Tant desvergonyida
l' acció deshonesto,
crident atrevida
per coldre la festa,
trencà la lligassa
de l' ordre poètic,
mostrant la carassa
de l' hoste frenètic.

Brusent de malícia
i ofés per ses manyes,
que amb llur impudícia
no veien muntanyes,
volgué empresonar-la
al clos de mos braços
pel goig de besar-la
com passa en tals casos.

¡Guanyant-me la lluita
no em va deixar moure!
¡La feia ja cuita...
i estava per coure!

.

El mestre d'obres

Obrer que gastes xaqueta
i sempre vas afixat
corrent amb la bicicleta
pels carrers de la ciutat

I si revisant les obres,
veus que van poc a poquet,
als paletes i als manobres
els armes un canyaret.

¿Qui t' ha ensenyat eixe ofici
tan descansat i de ric,
que t' has fet un casalici
i menjes "pa... de pessic?"

¡Ai obrer!

¿Eres savi o malfeiner?

Ja sé que 't creus "cosa bona"
que la gent parle de tú
i que si la "bossa sona"
mai no fas cas de ningú.

Pensa tú, que amb tantes preses
no és possible vigi-lar
i qui sap cuantes maleses
has pogut estalviar

Tú dius, per a enorgullir-te,
que "el treball te fa patir"
i lo que vols... és lluir-te;
¡lluir-te... sense lluir!

¡Ai obrer!

¿Eres savi o malfeiner?

Maicalles

Perque parles i mai calles
a pèl o contracorrent
i no tropeçes en palles,
i per parlar no treballes
t' ha dit "maicalles" la gent.

¡I té tota la raó!
puix per tal de ficar basa,
deixes la pau de ta casa
per la guerra del cantó.

Per no escoltarte, les xiques
no et volen al seu costat,
i per por que els emboliques,
els xics no deixen que et fiques
en converses de trellat.

Quan la xica, com el xic,
et deixen parlant, a soles,
és que t'èmen el repic
de les teves mentiroles.

Puix la gent que t' amotina
de "maicalles" i cabut
al trobarte s' amoïna,
és només, perque endevina
que tens el cervell eixut.

Per això, vas per ta ruta
i el món et duu la corrent;
¡Com tens la llengua tan bruta
no es vol embrutar la gent!

Fadrina rancia

Vella mateix, és Roseta
tan càndida i vergonyosa
que li "toquen la barbata"
i ella, fent la melindrosa,
roja i tot... s' está quieta
¡pobreta!

¡com si tal cosa!
Puix sempre és tan innocent
i poruga,
cal guardar-la de la gent...
¡perque és "com una lletuga!"
¡Tendre amor,
"del color de la verdor!"

Com ella sap que la vida
és un penitent calvari
vol viure més divertida;
puix per passar el rosari
diu que l' edat no convida,
i oblida
l' aniversari!
¡Ben bé que ningú no sap
son misteri!
¡La sang no li puja al cap
i no li emboira el sendèril
¡Puix, Senyor!...
¡La verdor és lo millor!

El gat

Damunt del banc de foguers,
a la cuina, dorm el gat.
Com no té massa quefers
s'avorreix d' ésser honrat.

Potser somnía que són
tot hores per a dormir.
Si és el temps qui mata el món,
mata el temps per no morir.

Vol el foc i fuig el fum,
i com sap allò que sent,
fent raó de la costum
sap covar son sentiment.

¡Gat esquerp, negre y llustrós;
lliure y sol, sense enemics,
sempre lluny de l' aspre gos,
dels companys... i dels testics!

¡Qui com tú tingués la llar
a la cuina, hivern i estiu,
per poder agermanar
la calor amb el calú!

La carabassera

La cançó de la carabassera
és antiga i la canten enguany,
perque diu que la gent forastera
s' ha cregut que és meló de tot l' any.

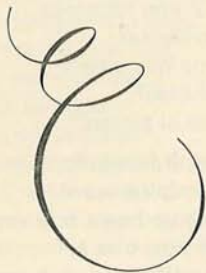
I un xic matusser
mirant els badocs
que ja s' han fet grocs
diu, manifasser,
a l' home que passa!
"¿Carabassa?
¡Ni poca ni massa!"

Una xica molt festejadora
a tot hora somnia un marit
¡Per lo vist amb un home a la vora
no tindria mai por, a la nit!

I un vell molt sabut,
encara pitet,
li diu fent l' ullet
com qui és molt astut
i vert sense traça:
"¿Carabassa?
¡Ni poca ni massa!"

Mai no fàces l' amor a la xica
que no tinga bon ritme de cor,
puix el cor és manyofla que 's fica
manegueta d' amor i de plor.

I bé podràs dir
als enamorats
les mil veritats
que s' han de patir
per una lligaça.
"¿Carabassa?
¡Ni poca ni massa!"

Cançó del mal advocat

Ton pare em va dir que no
i ta mare, l' altre dia,
m' ha dit que no té raó
i que amb tú festejaría.

Mes jo, que sempre he cregut
que la raó és per a el pare,
vull donar-me per perdut
...i per tal de perdre ta mare!

No em tingues malícia
si no he pledejat.
Jo vull la justícia,
no vull l' advocat!

Jo no tinc el fals orgull
de fer èxit la derrota,
ni escoltar tothora vull
el "romanç de la canyota,"

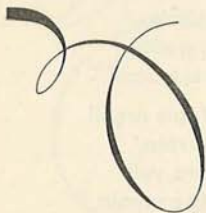
Si a ta mare li pareix
que fem mol bona parella,
el teu pare no 's mereix
que 'ns posèm a la part d' ella.

No em tingues malícia
si no he pledejat!
Jo vull la justícia,
no vull l' advocat!

Voldria tindre un remei
dels que no dèixen mascàra;
peró l' amor no vol llei
i plau d' amagar la cara.

Per això lo més senzill
i lo de més eficàcia,
és... malfiar el perill
advocat de la desgràcia!

No em tingues malícia
si no he pledejat!
Jo vull la justícia,
no vull l' advocat!

Carmeleta

Per lluir la pell i l' os,
va passejant Carmeleta
menant amb la bicicleta,
més sèria que un plat d' arròs.

Torpe i erta com un fus,
dubtant entre anar o caure,
per tal de son goig complaure
no veu més que un món confús.

I amb el cabell solt al vent,
(la cometa de les bruixes)
va, cèga ensenyant les cuixes
jtan celestial!... a la gent.

Trenc

El poble solitari,
a fosques, plé de por,
té un blau extraordinari
fantasma de son cor.

Atíia cada casa
son ritme familiar
fent flamejar la brasa
esparça de la llar.

I una paraula forta,
fillòla d' un pessic,
ressona sobre l' horta
l' eròtic embolic.

Cançoneta de tot l'any

Per més que anyores
les alegríes
somniadores
de voluptat,
quan hi ha falzies
no t' enamores
puix va pels dies
mal veinat.

Quan a les eres
bàten la palla
fent bolangeres
xiques i xics,
guaita qui calla,
que a les garberes
hi ha qui no balla
blau de pessics.

Si a la verema
veus que les xiques
porten en tema
xics de reüll,
no t' emboliques
que és mal problema,
perque si et fiques
cauràs al trull.

Quan ja per l'horta
va la merita,
tanca la porta
i encén el foc;
i si aprofita,
que te conhorta,
fes la collita
del temps badoc.

¡No compón!

—¡Puix si que farém camí
si sempre fas lo mateix!

—¡Per a proclamar el vi
és lo millor que 's coneix!

—¿Per qué sempre lo que fas
del món contrallei supón?

—¡Al món no li fàces cas!
¡no compón!

—¡Fer cas al món és precis
si hem de viure dels demés!

—¡Lo que importa és ser feliç!
tindre salut i dinés!

—¡L' egoísme és un pecat
que a l' honrat no correspón!

—Si no és bó per a l' honrat,
¡no compón!

—¿Per qué vols viure cosit
al vici que 't fa malbé?

—¿Viure a gust, és un delit?
¡Jo visc lo millor que sé!

—¿Tu vius bé i no et saps lliurar
del mareig i de la son?

—¡Xica, no em fàces parlar!
¡No compón!...

El Cabut

Per qué has d' ésser tan cabut
que mai no creus als demés?
¿Per qué has de fer el sabut
si tú no saps res de res?
¿Per qué quan diuen que sí
tu sempre has dir que no?
¡Pensa que dirà el el veí
que mai no atens la raó
i l' enuig és ton destí,
com el piló
que hi ha el mig del carreró!

—“¡l a mi qué!” -potser diràs
amb l' orgull de ton estil.-
“¡A la gent no li faig cas
perque no vull perdre el fil!”
¿No penses que el fil que duus
pot trencar-se al estirar?
S' ha fet prim per llei de l' us
puix no l' has sabut guardar.
I com, fas de tot abús,
per molt parlar
¡t' envien tots a filar!...

Cançó de filadors

"La mare del peludet
per no filar trenca l' osca."

La filosa vol
lo que al fus convé;
¡peró, fil no 'n té!...

El seu fill, per no menar,
a posta, trenca la roda.
¡Malfeiner, mantús,
d' estiró i badall,
mai no vol treball!

El marit, és filador...
quan parla i li donen corda.
¡Com recula tant
fila lo que pot...
un estaquirot!

La sogra *fila molt prim...*
¡quan s' ha d' escudellar l' olla!
Es ja vella i creu
que és l' amor més viu...
¡quan la panxa ho diu!

La germana, de reüll,
fa llata... sa trena solta.
¡Com vol un marit,
llatera de truc,
a tots fa l' embuc!

Es solero el seu germà...
¡perque gasta molta sola!
¡L' home s' ha cregut
que li vé de sang
treballar al banc!

El cànem és canyamís
i cau tot de la filosa.
¡L' agramà corrent,
rastellant de nit,
qui era estret de pit!

¡Tots són rems, qui ho puga més
a l' hora de la cassola!
"¡Anar a filar,"
com sol dir la gent
qualsevol ho entén!

La llima

Eres enganyadora
llima, llimeta;
boniqueta per fora,
per dins agreta.

I com la llima,
per parèixer xiqueta
fes la veu prima.

No pegues voltes
que la gent ja no estima
les Carnestoltes!

Si és la vella gallina
més sustanciosa,
tota rancia fadrina
val per a esposa.

Té més sustància
l' experiència amorosa
que la ignorància.

¡No tingues penal!
¡que la llima no enrancia
la Lluna plena!

Manegueta

Jo voldria, manegueta,
fer com tú, que vas i vens
i no pares en torreta,
i no fas ni poc ni gens.

Perque allò que més importa
no és el mòbil ni la fi;
és la gràcia que comporta
la serpeta del camí.

Puix anar sempre directe
a la mort, que és el remat,
és molt trist i no té objecte:
¡La victòria és el combat!

La "Fallera" fallida

La fadrina més festera
del barri de la "Tisora"
per massa festejadora,
l'anomenaren "fallera."

I tant alta de polsera
la posà el nomenament,
que 's feu sèria "de repent,"
i per parèixer més noble
rebutjà la veu del poble
i oblidà son pretenent.

I marmolava la gent:
—«¡Calla, calla!
¡que pareixes el ninot de la falla!»

Des de sa trona guaitava
per trobar lo que volia
i tota la gent fugia
perque, mirant-la, es cremava.

I ella, sola, s'extranyava
de tindre tan mala sort
i clamava desconhort
al vòre que la deixàven
els que abans la festejàven
i no li feien la cort.

I deia la gent més fort:
—«¡Calla, calla!
¡que pareixes el ninot de la falla!»

Els anys pasaren de presa,
i com no passen de xança,
anava tornant-se pansa
la fadrina desatesa.

Marcida ja sa bellesa,
encara sa vanitat
anava pel veinat,
plena de fums i coratje,
captant un poc d' homenatje
per a son reïne oblidat.

I oïa la veritat:
—«¡Calla, calla!
¡que pareixes el ninot de la falla!»

A la fi, com una bruixa,
al barri sancer feu nosa
i té que viure reclosa
amb l' orgull que l' entabuixa.

I com per banda de cuixa
sols hi han parents de rebuig,
ama la vida que fuig,
i odia la que 'ls altres viuen
encara més, perquè diuen
allò que li dona enuig.

Puix, canten grans i menuts:
—«¡Calla, calla!
¡que pareixes el ninot de la falla!»

.

La xata

Tú, de la pell del dimoni
i del pel a caragols,
que maldius del matrimoni
...¡que és la cosa que més vols!...

Diuen que tens sang d' orxata
peró no m' enganyaràs:

"¡Ton pare no té nas;
ta mare és xata!"

La gent, sorruda, publica
que no tens calor ni fret,
i que quant l' Amor et pica
mai no 'l deixes fer l' arquet.

Encara que dius, ingrata,
que l' Amor és un sisàs:

"¡Ton pare no té nas;
ta mare és xata!"

Mai no podràs disfressar-te
amb cosmètics i perfúm
perque, només cal mirar-te,
ja està més clar que la llum.

L' espillet que te retrata
és la llei que diu al cas:

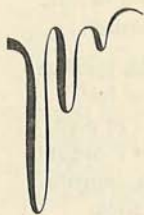
"¡Ton pare no té nas;
ta mare és xata!"

¿Per qué no prens, amorosa,
l' enseta sense maldir?
¡Vols fer-te la desdenyosa,
i et fons de massa fingir!

Ja saps que, parlant en plata,
això tens, això tindràs:

"¡Ton pare no té nas;
ta mare és xata!"

.....

La malalta

Malalta de gota
i el geni puçós
(puix bota i rebota
com puça de gos)
darrera la reixa,
mirant el carrer,
remuga i es queixa
que res no pot fer.

Tan malhumorada
la veu el seu fill,
que alguna vegada,
graciós i senzill,
pretén amb històries
distraure son mal
contant miquinòries
de vila i raval.

Mes, no vol ajuda
de contes menuts
puix sent, desvalguda,
passar els minuts
i no 's pot ni riure
per por al dolor.
¡Té ganes de viure
i es troba pitjor!

Un día (¡bon día
de sol i de gent!)
sentí l'alegría
del millorament,
i llàgrimes fora,
pegà cap a dins
cridant a la nora,
i al fill... i als veïns!
¿Quin greu espectacle
salut li ha tornat
i ha fet el miracle
ja desesperat?
¡Ja farta de *fulles*,
menjar de costum,
l'olor de les xulles
que sura pel fum!

.

¡Carabassa!

Jo rondava una viudeta
que anyorava son marit.
Com encara era tendreta
era jo tot eternit.

Mes el dol... i les veïnes,
la tenien en retret
ombrejada de cortines
que sabien son secret.
Bé tentava festejar-la
fent la gràcia de l' embuc
maliciant embolicar-la...
...¡sense fer molt fort el nucl!

Més ella, gens amorosa
perque ja ho sabia tot,
estava sempre punxosa
i em feia eixir de rebot.

I sense sang a les venes,
el meu amor desdenyat
deia conhortant ses penes:
«¡Carabassa m' han donat!»

Ella diu, molt dolorida,
que no vol altre marit,
puix per ell sabé la vida
i el seu cor és agraít.

Mes no diu sí, devegades,
desitjant amor novell,
vol trobar tendres mirades
que li eriçen carn i pell.

Mai no diu lo que diu l' aria
de l' amor malavingut
amb la vida solitaria
que marceix sa joventut.

I ella sap que m' enamora
la soledat del seu dol
i jo vull fer-li penyora
de mon cor, i ella no vol.

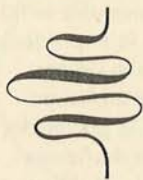
L' orgull no em deixa queixar-me
i rient, desesperat,
dic per tal d' aconhortar-me:
«¡Carabassa m' han donat!»

.....

Eròtica

Amor és un àngel que vola per vici
i va per la terra sols per rebaldir,
i com sap, de sempre, servir son ofici,
als joves que 's casen no 'ls deixa dormir.

Foc i flama

No era estopa l' hortolana,
era l' esca que trau foc,
i el marit, un tarambana,
malaltús, covard i groc,
no sabent portar-li el joc
jugava de mala gana.

Mes ella mai no glapía
ni es queixava del marit,
qui altres pecats no tenia,
sinó el d' ésser avorrit,
gitar-se a boqueta nit
...i dormir fins a migdía!
I un día... ¡trista experiència!
per tal d' encendre la llar,
va cometre la imprudència
de fer-li a ella portar
benzina per a cremar,
perduda ja la paciència.

Ella, tota desficiosa
per costum i pel daler,
la botella perillosa
deixà damunt del cendrer,
i el marit tractà de fer
una "gracieta" amorosa.

I ¡sí, sí!... ¡Festa de falles
pels Reis, al colp de l' hivern!
S' abotà tot com senalles
i allò era el foc de l' infern;
sols que l' infern és etern
i aquell durà quatre palles.

I socarrats, sense casa,
al carrer i en plé disgust,
ella, roja com la brasa,
i ell, cremat més de lo just,
deien conhortant son gust:
—¡Tan bon joc., i no hem fet basa!

.....

Llàtzer

S'agreuja més cada dia,
quan et vull parlar d'amor,
l'ofec plé de tremolor
que la paraula esguerría.

Tu no saps lo molt que costa
trobar-li a l'amor la veu,
quan pretén parlar i es creu
que diu clara la resposta.

I és que tens poca experiència
en la ciència del sospir,
o t'han dit que això és un dir
de la sang, no de la ciència.

Mes tu deus saber les coses
com són, no com t'han contat,
perque amor és un vedat
on la por guarda les roses.

Jo no sé dir les mentides
que en jocs d'amor són costum:
Jo vull encendre de llum
les ombres esfèrides.

I encara que no és amable
l'enutjosa missió,
jmes val que te mostre jo
l'ombriu camí perdurable!...

Ravalera

Conec un xic del Raval
que troba tecles a tot
i s'arromanga el camal
per a passar un bassal
en lloc de pegar un bot.

Tots el tenen per un mec
perque viu a son desig;
mes jo, que 'l veig i el conec,
mirant-lo de fit, em crec
que ell té a tots per mecs i mig.

Com no té ni suc ni bruc
i és mol mal entenedor
de la burla i de l' embuc,
quan li diuen que és un ruc
ell creu que li fan favor.

I és un cas molt divertit
vore 'l content y pagat,
si sap que el tenen per guit
amb el cervell aigualit
i l' humor destarifat.

Perque, burlant als demés,
és tan viu i tan astut,
que, malfiant els dinés,
ha deprés a no fer res
per a fer més el "sabut!"

Fent el mec, o fent l' orat,
demostra tindre talent
i amor a la llibertat...
perque fa sa voluntat
sense fer cas de la gent.

Com és "tocat del perol"
gasta el llenguatge mes cru
per a dir tot lo que vol;
¡pot ofendre a qualsevol
i a ell no l' ofén ningú!...

¡Ventatjes d' aquell que viu
al marge de tota llei!
¡Qualsevol el contradiu
sabent que fá lo que diu
i porta en el ventre un reil!...

Mec i tot, es veu que sap
que les coses són com són
i no vol calfar-se el cap:
¡Preferix un matalap
a tots els llibres del món!

¡Per això mai no té por
de la terra ni del Cell
¡Ell no viu a contracor!
Sap que viure sense l' or
és viure sense recel,

¡i viu! per damunt de qui
al vòre tot lo que fa
l' enveja per son destí
que li obre sempre camí
per tots els rogles on va.

Matinet

Dematí fa son pregó
la campana de les monjes
crident les conciències flonjes
al congrés de l' oració.

Pegant colps amb el catret
contra reixes i fronteres,
les dones més matineres,
van tremoloses de fret.

Les xiques del veinat,
fredolines baix la manta
plànyen alçar la tapanta
i eixir... i anar al mercatl

I l' enamorat fadrí,
entre gos i teranyina,
js' oblida de l' oficina
pel caliuet del coixí!

.

Raons

Aquell fadrinot sabut
que mai volgué festejar
per por de sacrificar
el goig de la joventut.

Quan fart de fer el perdut
pensa que ja es deu casar
perqué no es pot enganyar
a qui ja és bou corregut.

Si la dona és de la traça
que li correspón a ell
i ella és jove i ell és vell:
«¡Fa un compte com una maça!»

El malfeiner convençut
que sempre al marge de tot,
menja i beu i no 'n fa un brot
per no perdre la salut.

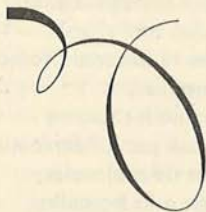
I si un parent conciençut
li fa càrrecs, perque pot,
ell, com un estaquirot,
deixa dir i no diu xut.

Eixe mantús i cabota
que per ningú no fa rés
es coneix que no ha deprés
«el romanç de la canyota.»

La qué per romansejar
a l' eixida del sermó
xerra que xerra al cantó
mai no sap quan rematar.

I per tal de criticar
oblida sa obligació
fent a sa casa plantó
i esguerriant el sopar.

Eixa dona romansera
que fa llargs tots els camíns,
sent marmolar als veíns:
«¡Acaba i digues paneral!»

La Molinera

Jo conec una fadrina
molinera, prop d' ací,
que és una xica mès fina
que el polsim de la farina
que va surant pel molí.

Fa poc, s' ha quedat a soles,
mes ella mai té por;
puix amb la veu de les moles
ha deprés les beceroles
de la vida i de l' amor.

Es una dona d' empenta
mes té consciència com cal;
¡i això que el molí la tenta
perque algú sac se rebenta
i un grapadet, tant si val.

Mes, com té tan mala fama
l' ofici de moliner,
si un parroquià li reclama
lo que ella cull per... "derrama,"
no es vol fer de mal voler.

Del sedàs a la barcella;
de les moles a l' assud,
tot és revisat per ella
puix encara que "femella"
cap "tornillo" no ha perdut.

Com és dona tan disposta
i té dinés i qué dir,
té alguns "moros per la costa;"
i ella, fa coses aposta,
pel goig de fer-los fugir.

No tots li donen la cara,
puix, covard i a traïció,
hi ha qui la xarxa prepara
i enterboleix l' aigua clara,
jmes ella veu la intenció!

Per la serp de les maranyes
un gelòs enamorat
a una vella sense entranyes,
mestra en cíniques cucanyes,
el seu cas ha encomanat.

La vella, fent-se l' amiga,
parlant-li de preienents
segons la costum antiga,
com aquell que no es deslliga
anava lligant intents.

I quan cregué que era l' hora
i estava l' arroz ja cuit,
ficà basa, enguixcadora,
i volgué fer pecadora
la xica sense marit.

Foren fets, més que paraules,
els "arguments" de rebuig;
que no valen raons maules
i la que té "moltes taules"
davant d' una *taula* fuig!

Com una malaventura
la vella ixqué de rebot

coenta de l' aventura,
puix no estimava segura
nau que va sense pilot.

I a la bruixa matussera
que fugía, més de a pas,
a cavall de la granera,
cridava la molinera:

—«¡Si en vols més, pàra el cabàs!»

.

Festa de nit

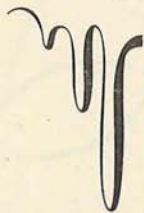
Fa una lluna tan clara, que les coses,
en la festa nocturna del tió,
ertes, solemnes i presumptuoses,
tenen blancor blavosa d' almidó.

Marge

El caragol vol patinar,
relliscador, per la pedrera,
nacre on relluu la fetillera
policromía de la mar.

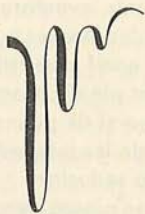
I amb son paratge monstruós
(perfil de bestia primitiva)
com un gamell va per la riba
vers un Orient... de sal i arrós.

Sentència

Puix tots volem en la muller
cercar el cap i el centener,
i al món això no es pot trobar
servint l' amor en singular,

“tres dones l' home ha de tenir
per viure a pler i no maldir:
Una pel cos; altra pel seny,
i altra pel cor, que més estreny.”

Sirenes

Un temps enemic de boires,
seré de clarors eternes,
quan per temor a les forces
que a l' home i al món governen,
la Religió creà símbols,
la Ciència brollà de l' Estre
i una humanitat divina
regia humanes planetes,
per explicar els misteris
que a l' home conscient ofeguen,
poetitzant llurs naufragis,
allà per les aigues gregues
els navegants inventaren
el Mite de les Sirenes.

Amb l' encís irresistible
de llur cant plé de promeses,
tornàven coixí de plomes
l' escuma de les tempestes.
La tentació seductora
obria en les aigues verdes
l' abim de la Mort que enjoièn
tresors de corals i perles.

El mariner que escoltava
la cançó, temuda sempre,
oblidant les singladures
deixava cremar les veles
dins la greu apoteosi
de la flama del capvespre,
¡que res del món no valia
el goig d' oir i de tèmer!

Després, collars de maragdes
cenyits al coll com emblemes
d' esperança sempre verda,
solcava la mort alegre.

Això en les llunyanes hores
de galfins i de trirremes,
de Poseidó i d' Anfitrite;
de tritons i de nerèides.

Mes ara ¡quin bac semàntic!
¡quin desencís de mal perdre!
ara el nom no fa la cosa;
ara et crida... ¡en nom del deure!...

La veu del treball, "sagrada,"
demana per tots al temple.

Ja que no "a toc de campana"
vas al treball... sense presses!

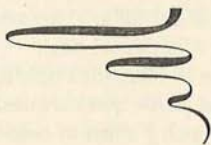
La nau del taller t' arrastra
a l' ofici que desprècies;
la nau de la mar, més noble,
t' avisa el perill que cerques.
L' una et vol; l' altra et rebutja...
peró les dos són *sirenes*
¡contradictòria presència
de femenines madeixes!

¡El "canari amb cap de dona"
de les menorquines terres
s' ha fet, d' anar entre 'ls homes,
"enganyapastors"... i ovelles!

l altre dolor de paraula
que els nostres dies conèixen!

Al campanar de la vila,
que solen les oronetes
coronar de xerradisses
amb creus de llurs ales trèmules,
nunci de mals averanys
i monitor de tragèdies,
¡al cloquer de les campanes
ronquen sirenes brusentes!

La poesia dels clàssics;
L' ordenació de tenebres;
¡el Mite, raó i doctrina
espill d' humanes, temençes
afònic de melodies
ara es un bram... de precepte!

Verdor

Diuen que al passar els anys
l'ímpetu del jove es perd,
puix enganys i desenganys
fan dubtar de tot lo cert.

I l'obra de joventud,
arribant a la saó,
per la força que ha perdut
sol guanyar en perfecció.

Això serà veritat
ja que tots ho sòlen dir;
mes no és un fet tan provat
que no 's puga discutir.

Puix en coses de l'amor
home hi ha que mai no perd
"el color de la verdor"
i quan més vell, és més vert!

Consell a un "fallero"

¿Com traus "els drapets a llum"
per cremar-los a la falla
si tens la cua de palla
i sòlen fer massa fum?

Si vols la historia cremar
per a iniciar nova vida,
pensa que la gent no oblida
lo que tú vols oblidar.

I vull donar-te un consell
encara que no 'l demanes:
—¡Muda't totes les setmanes...
i no et cremes si et fas vell!

.....

L' enseta

¡Ai xiqueta que 'm vas fent l' enseta!
¡mira tú que ja et veig i no et veig!
Vols tentar-me, com una doneta,
i tentar és un acte molt lleig!

¡Els jocs perillosos
no 's deuen jugar;
i en jocs amorosos
tot és començar!

¿No creus tú que si com llepolía
mossegàrem el fruit prohibit
ja mai més, turmentats nit i día,
trobaríem la pau i l' oblit?

¡No cal que demanes
repic i retoc!
¡Ja senc les campanes
que tòquen a foc!

Em fa por eixa trèmula flama
que ha cremat, infernal, ton orgull.
Jo no vull de l' amor fer un drama,
i ferir-te mirant de reüll.

¡Que tú no et coneixes
i el foc no té llei,
i venen les queixes
quan no hi ha remeil

El teu cor és igual que una brasa
que trau flames al vent de l' amor.
¡Ai xiqueta! ¡la llar de ma casa
no té brases... puix tinc *radiador!*

Si a tú t' enamora
l' amor de la llar,
¡no em fàces penyora
que no em vull cremar!

Tornarà la cançó d' altres dies
al teu cor, ocellet engabiat;
colliràs, a pomells, galanies
i riuràs el record oblidat.

Amar amb recança
no fa joventut.
¡Si resta esperança
no hi ha res perdut!

.....

TAULA

T A U L A

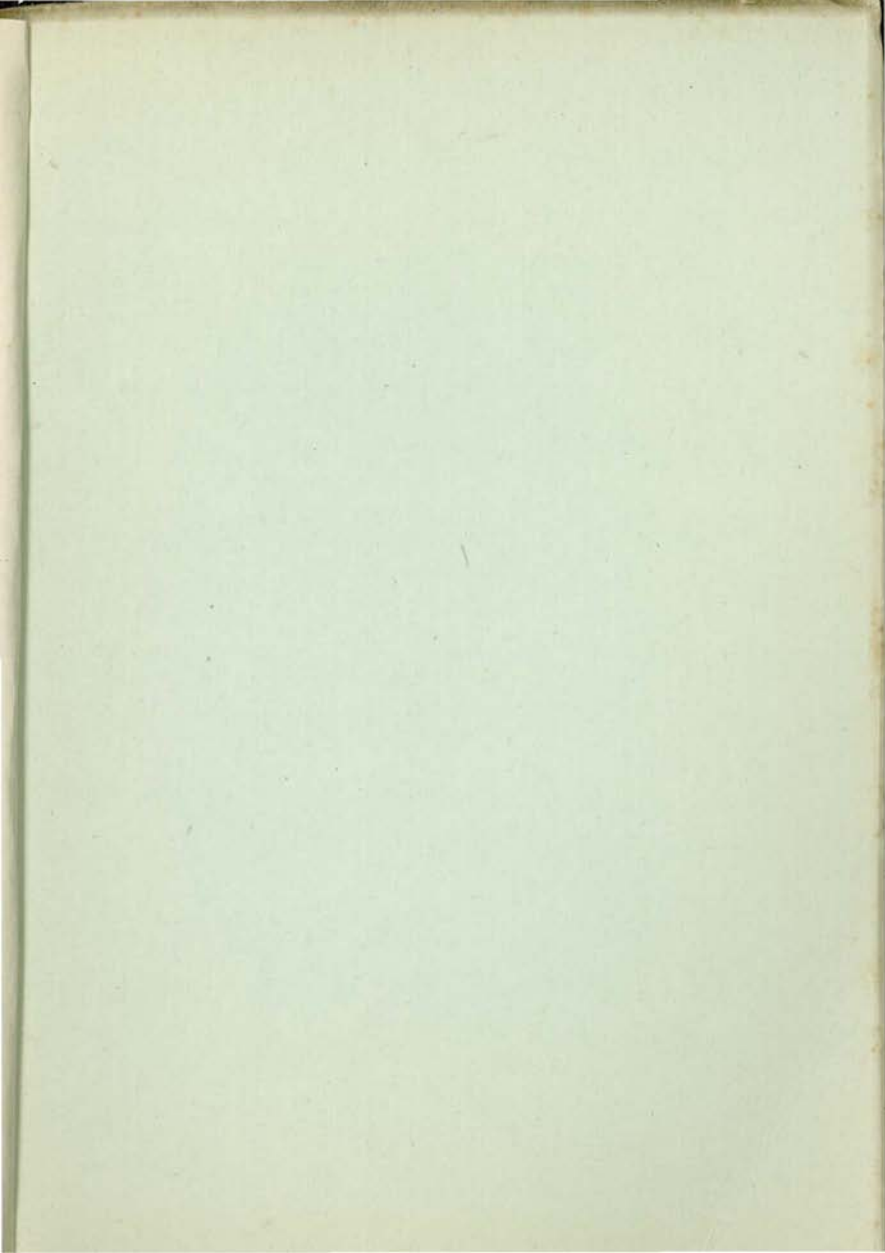
T A U L A

	Pag.
Cançó del xocorròc	5
Els ignocents.	7
Caragolera	8
La cigala.	9
¡Aquella senyora!	10
La pescatera.	11
Cançó de Gener	12
Bucòl-lica.	13
El mestre d' obres.	15
Maicalles.	16
Fadrina rancia.	17
El gat	18
La carabassera.	19
Cançó del mal advocat.	21
Carmeleta	23
Trenc	24
Cançoneta de tot l' any.	25
¡No compón!	27
El cabut	28
Cançó de filadors.	29
La llima	31
Manegueta	32

	Pag.
La "fallera" fallida	33
La xata.	35
La malalta	37
¡Carabassa!	39
Eròtica.	41
Foc i flama	42
Llàtzer.	44
Ravalera	45
Matinet	47
Raons	48
La molinera.	50
Festa de nit.	53
Marge.	54
Sentència.	55
Sirenes	56
Verdor	59
Consell a un "fallero"	60
L' enseta	61

El present llibre
POBLE
(Cançoner satíric)
de
BERNAT ARTOLA TOMAS
s' acabà de imprimir
als tallers
"MIALFO"
en
CASTELLO DE LA PLANA
el día 19 de Febrer
(dimecres de cendra)
de l' any
1947

PREU 6 P

FRXX